

WERYŃSKI

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 17. februarja 2011*

V zadevi C-283/09,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia (Poljska) z odločbo z dne 17. julija 2009, ki je prispela na Sodišče 23. julija 2009, v postopku

Artur Weryński

proti

Mediatel 4B spółka z o.o.,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Tizzano, predsednik senata, J.-J. Kasel, A. Borg Barthet, M. Ilešič, sodniki,
in M. Berger (poročevalka), sodnica,

* Jezik postopka: poljščina.

generalna pravobranilka: J. Kokott,
sodni tajnik: K. Malacek, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 1. julija 2010,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za poljsko vlado M. Dowgielewicz, M. Arciszewski in A. Siwek, zastopniki,
- za češko vlado M. Smolek, zastopnik,
- za nemško vlado J. Möller, zastopnik,
- za Irsko D. O’Hagan, zastopnik, skupaj z M. Noonan, barrister,
- za finsko vlado A. Guimaraes-Purokoski, zastopnica,

– za Evropsko komisijo A.-M. Rouchaud-Joët in K. Herrmann, zastopnici,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 2. septembra 2010

izreka naslednjo

Sodbo

- ¹ Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Uredbe Sveta (ES) št. 1206/2001 z dne 28. maja 2001 o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah (UL L 174, str. 1).
- ² Ta predlog je bil vložen v okviru spora med A. Weryńskim in njegovim nekdanjim delodajalcem, družbo Mediatel 4B spółka z o.o., z njim pa se v bistvu sprašuje, ali sme zaproseno irsko sodišče zaslišanje priče pogojevati s tem, da sodišče, ki je zaprosilo, plača stroške za to pričo.

Pravni okvir

Uredba št. 1206/2001

- 3 Namen Uredbe št. 1206/2001 je na področju pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah vzpostaviti ukrepe, ki se, kot je razvidno iz člena 1(3) navedene uredbe, uporabljajo za vse države članice razen Kraljevine Danske. Ta uredba v tem obsegu nadomešča Haaško konvencijo o pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah v tujini z dne 18. marca 1970 (v nadaljevanju: Haaška konvencija), ki je navedena v uvodni izjavi 6 Uredbe št. 1206/2001.
- 4 Glede na uvodno izjavo 21 Uredbe št. 1206/2001 je Irska v skladu s členom 3 Protokola o stališču Združenega kraljestva in Irske glede politik mejnih kontrol, azila in priseljevanja ter pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah in policijskem sodelovanju, ki je priložen k Pogodbi o Evropski uniji in k Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, uradno sporočila, da želi sodelovati pri sprejemu in uporabi te uredbe.
- 5 V uvodnih izjavah 2, 7, 8, 10, 11 in 16 Uredbe št. 1206/2001 je navedeno:

„(2) Za zagotovitev neoporečnega delovanja notranjega trga je treba izboljšati, predvsem poenostaviti in pospešiti sodelovanje med sodišči na področju pridobivanja dokazov.

[...]

(7) Ker je za odločitev v civilni ali gospodarski zadevi, ki se obravnava na sodišču v državi članici, pogosto nujno potrebno dokaze pridobiti v drugi državi članici, delovanje Skupnosti ne more biti omejeno na področje posredovanja sodnih in zunajsodnih listin v civilnih ali gospodarskih zadevah, kar sodi v Uredbo sveta (ES) št. 1348/2000 z 29. maja 2000 o vročanju sodnih in zunajsodnih listin v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah [UL L 160, str. 37]. Zaradi tega je treba še naprej izboljševati medsebojno sodelovanje med sodišči držav članic na področju pridobivanja dokazov.

(8) Za učinkovitost sodnih postopkov v civilnih ali gospodarskih zadevah je potrebno, da se zaprosilo za izvršitev pridobivanja dokazov posreduje in izvrši neposredno in na najhitrejši možni način med sodišči držav članic.

[...]

(10) Zaposilo za izvršitev pridobivanja dokazov mora biti naglo izvršeno. Če izvršitev zaprosila ni možna v roku devetdesetih dni po prejemu od zaprosenega sodišča, mora omenjeno sodišče o tem obvestiti sodišče, ki je zaprosilo, in hkrati navesti razloge, ki preprečujejo naglo izvršitev zaprosila.

(11) Za zagotavljanje učinkovitosti te uredbe mora biti možnost odklonitve izvršitve zaprosila za pridobivanje dokazov strogo omejena na izjemne situacije.

[...]

(16) Izvršitev zaprosila v skladu s členom 10 ne sme povzročiti zaprosila po povračilu dajatev ali stroškov. Če zaproseno sodišče kljub temu zahteva povračilo, izplačila nagrade izvedencem in tolmačem kot tudi stroškov, ki nastanejo zaradi uporabe člena 10(3) in (4), ne smejo bremeniti tega sodišča. V takem primeru mora sodišče, ki je zaprosilo, sprejeti potrebne ukrepe za zagotovitev takojšnjega povračila. Kadar je potrebno mnenje izvedenca, lahko zaproseno sodišče pred izvršitvijo zaprosila zaprosi sodišče, ki je podalo zahtevo, za ustrezen polog ali predujem za kritje stroškov.“

6 Člen 10 Uredbe št. 1206/2001, ki vsebuje splošne določbe o izvrševanju zaprosila, določa:

„1. Zaprošeno sodišče zaprosilo izvrši brez odlašanja in najkasneje v roku 90 dni od nje[gov]ega prejema.

2. Zaprošeno sodišče zaprosilo izvrši v skladu s pravom svoje države članice.

3. Sodišče, ki je zaprosilo, lahko z obrazcem A iz Priloge zahteva izvršitev zaprosila v skladu s posebnim postopkom, ki ga določa pravo njegove države članice. Zaprošeno sodišče mora izpolniti tako zaprosilo, razen ko postopek ni v skladu s pravom države članice zaprosenega sodišča, ali ob večjih praktičnih težavah. Če zaproseno sodišče ne izpolni zaprosila zaradi enega od navedenih razlogov, z obrazcem E iz Priloge o tem obvesti sodišče, ki je zaprosilo.

4. Sodišče, ki je zaprosilo, lahko zaprosi zaprošeno sodišče, da pri izvršitvi pridobivanja dokazov uporabi sredstva komunikacijske tehnologije, zlasti videokonferenco in telekonferenco.

Zaprošeno sodišče izpolni tako zaprosilo, razen ko je t[o] v nasprotju s pravom države članice zaprošenega sodišča, ali ob večjih praktičnih težavah.

Če zaprošeno sodišče ne izpolni zaprosila zaradi enega od navedenih razlogov, o tem z obrazcem E iz Priloge obvesti sodišče, ki je zaprosilo.

Če sodišče, ki je zaprosilo, ali zaprošeno sodišče nimata dostopa do zgoraj omenjenih tehničnih pripomočkov, lahko sodišči te pripomočke pridobita z medsebojnim sporazumom.“

7 Člen 14 Uredbe št. 1206/2001 določa:

„1. Zaprosilo za zaslišanje osebe ne bo izvršeno, kadar oseba trdi, da ima pravico odkloniti pričanje ali da ji je pričanje prepovedano,

(a) po pravu države članice zaprošenega sodišča; ali

(b) po pravu države članice sodišča, ki je zaprosilo, in je bila takšna pravica podrobno določena v zaprosilu ali jo je na zaprosilo zaprosenega sodišča pot[r]dilo sodišče, ki je podalo zaprosilo, če je bilo to potrebno.

2. Poleg razlogov iz odstavka 1 tega člena se lahko izvršitev zaprosila odkloni le, če:

[...]

(d) v roku 60 dni po zahtevi nista izročena polog ali predujem, ki ju je zaproseno sodišče zahtevalo v skladu s členom 18(3).

[...]“

8 Člen 18 Uredbe št. 1206/2001 določa:

„1. Izvršitev zaprosila v skladu s členom 10 ne more povzročiti zahteve po povračilu dajatev ali stroškov.

2. Če zaproseno sodišče to vseeno zahteva, sodišče, ki je zaprosilo, nemudoma zagotovi povračilo:

– nagrad izvedencem in tolmačem, in

- stroškov, ki so posledica uporabe člena 10(3) in 4 [člen 10(3) in (4)].

Dolžnost strank, da krijejo te nagrade ali stroške, ureja pravo države članice sodišča, ki je zaprosilo.

3. Kjer je potrebno mnenje izvedenca, lahko zaproseno sodišče, preden izvrši zaprosilo, zaprosi sodišče, ki je zaprosilo, za ustrezen polog ali predujem za kritje stroškov. V vseh ostalih primerih polog ali predujem ne smeta biti pogoj za izvršitev zaprosila.

Polog ali predujem morajo izročiti stranke, če tako določa pravo države članice sodišča, ki je zaprosilo.“

Haaška konvencija

- 9 Namen Haaške konvencije je povečati učinkovitost medsebojnega pravosodnega sodelovanja v civilnih ali gospodarskih zadevah.

- 10 Člen 14 Haaške konvencije določa:

„Izvrševanje zaprosila ni razlog za povračila kakršnih koli pristojbin ali stroškov.

Zaprošena država pa ima pravico od države prosilke zahtevati povračilo honorarjev strokovnjakom in tolmačem in stroškov, nastalih z uporabo posebnega postopka, ki ga je zahtevala država prosilka v skladu z drugim odstavkom 9. člena.

Zaprošeni organ, katerega pravo zavezuje stranke, da same priskrbijo dokaze[,] in ki sam ne more izvršiti zaprosila, lahko po pridobitvi soglasja organa prosilca imenuje v ta namen ustrezno osebo. Ko zaprošeni organ išče soglasje organa prosilca, navede približne stroške takega postopka. Če organ prosilec soglaša, mora povrniti vse nastale stroške; če pa organ prosilec ne soglaša, ni odgovoren za plačilo stroškov.“

Nacionalno pravo

- 11 Člen 85 zakona z dne 28. julija 2005 o sodnih stroških v civilnih zadevah (ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz. U iz leta 2005, št. 167, pos. 1398), kakor je bil spremenjen, priči omogoča, da zaprosi za povrnitev stroškov, povezanih z njenim prihodom na sodišče.
- 12 Člen 101(4) uredbe ministra za pravosodje z dne 23. februarja 2007 o sodnem redu za redna sodišča (rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r.

Regulamin urzędowania Sądów powszechnych, Dz. U iz leta 2007, št. 38, pos. 249), ki ureja načela obračuna med zaprosenim sodiščem in sodiščem, ki zaprosi, določa:

„Če je zaproseno sodišče osebam, ki so udeležene v postopku, prisodilo nagrado ali povračilo potnih stroškov, mora te izplačati iz predujma za stroške, če pa tega predujma ni, iz proračunskih sredstev državne blagajne; v tem primeru je treba k zaprosilu za pridobitev dokazov priložiti zaprosilo za povrnitev teh stroškov s strani sodišča, ki je zaprosilo, ob upoštevanju pogojev v zvezi z opredelitvijo stroškov, ki jih vsebujejo posebne določbe.“

- 13 Člen 53 uredbe ministra za pravosodje z dne 28. januarja 2002 o nekaterih posebnih ukrepih sodišč v mednarodnih civilnih in kazenskih postopkih v mednarodnih odnosih (rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowych czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych, Dz. U iz leta 2002, št. 17, pos. 164) določa, da se stroški, ki nastanejo v zvezi s pravno pomočjo, določijo v poljskih zlotih. Ti stroški bremenijo državno blagajno. Po izvršitvi zaprosila sodišče zahteva povrnitev stroškov v poljski valuti ali v konvertibilni valuti v vrednosti zneska v poljski valuti. Predložitveno sodišče navaja, da se povrnitev stroškov ne zahteva, če mednarodna konvencija določa zagotavljanje brezplačne pravne pomoči.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 14 A. Weryński je proti nekdanjemu delodajalcu, družbi Mediatel 4B spółka z o.o., pri Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia vložil odškodninsko tožbo iz naslova pogodbe, ki vsebuje konkurenčno klavzulo.

- 15 V okviru tega postopka je predložitveno sodišče 6. januarja 2009 na podlagi Uredbe št. 1206/2001 zaprosilo Dublin Metropolitan District Court (Irska) za zaslihanje priče. Zaprošeno sodišče je zaslihanje priče pogojevalo s plačilom predujma 40 EUR, ki se v skladu z irskim pravom izplača pričam. Z dopisom z dne 12. januarja 2009 je poljsko sodišče pozvalo, naj ta znesek plača.
- 16 Predložitveno sodišče je izpodbijalo utemeljenost tega poziva.
- 17 Predložitev poljskim in irskim osrednjim organom, ustanovljenim v skladu s členom 3 Uredbe št. 1206/2001 in odgovornim za iskanje rešitev težav, ki lahko nastanejo v zvezi z zaprosilom za pridobitev dokazov, ni pripeljala do rešitve.
- 18 Po mnenju zaprošenega sodišča in irskega osrednjega organa prepoved zahteve po datvah iz člena 18(1) Uredbe Sveta št. 1206/2001 ne zadeva stroškov za priče. V skladu z irskim pravom imajo priče pravico do povračila stroškov. To pravo naj bi se v tej zadevi uporabljalo zato, ker v skladu s členom 10(2) navedene uredbe izvajanje dokazov poteka na podlagi prava zaprošenega sodišča. Ker naj člen 18(2) in (3) navedene uredbe ne bi vseboval določb o povračilu stroškov za priče, naj bi zaprošeno sodišče smelo od sodišča, ki je zaprosilo, zahtevati povrnitev teh stroškov. Irski osrednji organ se je poleg tega skliceval na podobno prakso v Angliji in Walesu.

- 19 Predložitveno sodišče meni, da stališče zaprosenega sodišča in irskega osrednjega organa ni utemeljeno.
- 20 Predložitveno sodišče meni, da je na podlagi jezikovne analize člena 18(1) in (2) Uredbe št. 1206/2001 mogoče ugotoviti, da so dovoljene zgolj tri izjeme od splošne prepovedi kakršne koli zahteve po „povračilu dajatev ali stroškov“. Člen 10(2) te uredbe naj se kot splošno pravilo ne bi uporabljal za razmerja med zaprosenim sodiščem in sodiščem, ki zaprosi. Glede na to naj se – tudi če irsko pravo določa obveznost, da se od sodišča, ki zaprosi, zahteva povrnitev stroškov za pričo – ta določba v obravnavanem primeru ob upoštevanju načela primarnosti prava Skupnosti ne bi uporabila. Od sodišča, ki zaprosi, naj namreč ne bi bilo mogoče zahtevati povračila dajatev in stroškov, razen nagrad za izvedence ali tolmače in stroškov uporabe – na prošnjo sodišča, ki zaprosi – posebnega postopka (člen 10(3) navedene uredbe) ali komunikacijskih tehnologij (člen 10(4) iste uredbe).
- 21 V teh okoliščinah je Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali ima zaproseno sodišče v skladu z [Uredbo št. 1206/2001] pravico, da od sodišča, ki je zaprosilo, zahteva predujem za stroške za pričo ali povrnitev stroškov, ki so bili plačani zaslišani priči, ali pa mora stroške kriti iz lastnih finančnih sredstev?“

Pristojnost Sodišča in dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 22 Evropska komisija dvomi o pristojnosti Sodišča in dopustnosti predloga za sprejetje predhodne odločbe.
- 23 Prvič, Komisija opozarja Sodišče na dejstvo, da je zoper sodbe predložitvenega sodišča mogoče pravno sredstvo in da imajo v skladu s členom 68(1) ES le tista sodišča, zoper odločitev katerih po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, pravico postaviti vprašanje za predhodno odločanje, da bi prejela razlago aktov, ki so jih institucije Skupnosti sprejele na podlagi naslova IV Pogodbe ES, naslovljenega „Vizumi, azil, priseljevanje in druge politike v zvezi s prostim gibanjem oseb“.
- 24 Drugič, meni, da vprašanje o razlagi Uredbe št. 1206/2001 ni nujno za rešitev spora o glavni stvari in se poleg tega nanaša na upravno delovanje sodišč. Zato naj ne bi izpolnjevalo zahtev sodne prakse v zvezi z dopustnostjo predlogov za sprejetje predhodne odločbe.
- 25 Sodišče meni, da je ti vprašanji, čeprav ne gre za dejanski izjemi, koristno proučiti po uradni dolžnosti.
- 26 Glede morebitne nepristojnosti Sodišča je treba opozoriti, da se predlog za sprejetje predhodne odločbe nanaša na Uredbo št. 1206/2001, sprejeto na podlagi členov 61(c) ES in 67(1) ES iz naslova IV Pogodbe ES.

- 27 Navedeni predlog je bil vložen 23. julija 2009, torej pred začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe. V skladu s členom 68 ES, ki je veljal takrat, je bilo torej treba ugotoviti, ali je mogoče šteti, da je predložitveno sodišče v postopku v glavni stvari sodišče zadnje stopnje.
- 28 Vendar je treba poudariti, da je bil člen 68 ES s 1. decembrom 2009 razveljavljen. Lizbonska pogodba je tako razveljavila prejšnjo omejitev pravice do predložitve iz člena 68(1) ES, ki ni bila nadomeščena. Od takrat se za predhodno odločanje o razlagi aktov, sprejetih v zvezi z vizumi, azilom, priseljevanjem in drugimi politikami v zvezi s prostim gibanjem oseb, uporabljajo splošna pravila, ki urejajo predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU. Ta člen 267 PDEU se zato uporablja tudi v okviru predlogov v zvezi z Uredbo št. 1206/2001.
- 29 To pravico imajo od takrat glede na razširitev pravice do vložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki je bila uvedena z Lizbonsko pogodbo, tudi prvostopenjska sodišča, če gre za akte, sprejete na področju iz naslova IV Pogodbe ES.
- 30 Cilj člena 267 PDEU, in sicer postaviti temelje za učinkovito sodelovanje med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, ter načelo ekonomičnosti postopka govorita v prid dostupnosti predlogov za sprejetje predhodne odločbe, ki so jih v prehodnem obdobju malo pred začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe vložila sodišča nižjih stopenj in jih je Sodišče obravnavalo šele po začetku njene veljavnosti. Zavrženje zaradi nedostupnosti bi namreč v tem primeru zgolj povzročilo, da bi predložitveno sodišče, ki je medtem pridobilo pravico do predložitve Sodišču, vložilo nov predlog za sprejetje predhodne odločbe v zvezi z istim vprašanjem, kar bi povzročilo pretirane upravne formalnosti in nepotrebno podaljšanje postopka v glavni stvari.

- 31 Torej je treba šteti, da je Sodišče od 1. decembra 2009 pristojno za odločanje o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo sodišče, zoper odločitve katerega se po nacionalnem pravu lahko vloži pravno sredstvo, in to tudi če je bil predlog vložen pred tem dnem.
- 32 Zato je treba ugotoviti, da tudi če ta predlog za sprejetje predhodne odločbe ob vložitvi ne bi izpolnjeval zahtev iz člena 68(1) ES, bi to napako ublažila razveljavitev te določbe in ustrezná razširitev pristojnosti Sodišča.
- 33 V teh okoliščinah je treba poudariti, da je Sodišče pristojno za obravnavanje predloga za sprejetje predhodne odločbe.
- 34 Glede prvega razloga v zvezi z nedopustnostjo, na katerega se sklicuje Komisija, ki naj bi bil povezan s tem, da naj razlaga Uredbe št. 1206/2001 ne bi bila nujna za rešitev spora o glavni stvari, je treba opozoriti, da je mogoče domnevo upoštevnosti, povezano z vprašanji za predhodno odločanje, ki jih postavijo nacionalna sodišča, zavrniti samo v izjemnih primerih, kadar je popolnoma očitno, da razlaga določb prava Unije, za katero je s temi vprašanji zaproseno, nima nobene zveze s predmetom spora o glavni stvari (glej zlasti sodbi z dne 16. junija 2005 v zadevi Pupino, C-105/03, ZOdl., str. I-5285, točka 30, in z dne 28. junija 2007 v zadevi Dell'Orto, C-467/05, ZOdl., str. I-5557, točka 40).
- 35 Zato je treba raziskati, ali je vprašanje, predloženo Sodišču, nujno za predložitevno sodišče, da bo to lahko „izreklo sodbo“ v smislu člena 267, drugi odstavek, PDEU.

- 36 V zvezi s tem je treba, prvič, ugotoviti, da se želi s predloženim vprašanjem izvedeti, ali mora sodišče, ki je zaprosilo, nositi nekatere stroške, povezane z zaslišanjem priče s strani zaprosenega sodišča.
- 37 Drugič, poudariti je treba, da je poljska vlada na obravnavi pojasnila, da je bila priča v skladu z zaprosilom sodišča, ki je zaprosilo, zaslišana, vendar šele po tem, ko je to sodišče 28. aprila 2009 plačalo znesek 40 EUR, ki ga je zahtevalo zaproseno sodišče. Plačilo tega zneska je Irska poleg tega potrdila v pisnih stališčih.
- 38 Čeprav je predloženo vprašanje ne glede na to plačilo in zaslišanje priče še vedno upoštevno glede pravne podlage navedenega predujma in zlasti glede morebitnega vračila navedenega plačila, če bi se to izkazalo za nedolgovano, pa odgovor na to vprašanje ne vpliva neposredno na rešitev spora med A. Weryńskim in družbo Mediatel 4B spółka z o.o., ki se nanaša na dodelitev odškodnine iz naslova konkurenčne klavzule.
- 39 Toda kot je ugotovila generalna pravobranilka v točki 36 sklepnih predlogov, je treba opozoriti, da se večina vprašanj v zvezi z razlago Uredbe št. 1206/2001, ki se nanašajo na pridobivanje dokazov, na postopek v glavni stvari nanaša le posredno. Če bi za upoštevnost vprašanja za predhodno odločanje za rešitev spora postavili prevelike zahteve, bi bila v mnogo primerih onemogočena razlaga te uredbe v postopku predhodnega odločanja.
- 40 Glede tega je treba upoštevati nujnost razjasnitve vprašanja, ki je zaviralo sodelovanje med sodišči in bo ostalo ovira, dokler se ne razreši. V postopku v glavni stvari niti sodišča zadevnih držav članic niti poljski niti irski osrednji organi niso mogli najti

rešitve. V takem položaju bo Uredbi št. 1206/2001 zgolj odločitev Sodišča omogočila izpolnjevanje njene funkcije, in sicer prispevanja k poenostavitvi in pospežitvi sodnih postopkov v civilnih ali gospodarskih zadevah.

- 41 Iz tega je razvidno, da bi se bilo zgolj s široko razlago besedne zveze „izreči sodbo“ v smislu člena 267, drugi odstavek, PDEU mogoče izogniti temu, da bi se veliko procesnih vprašanj, zlasti tistih, ki se postavljajo pri uporabi Uredbe št. 1206/2001, štelo za nedopustna in jih Sodišče ne bi moglo razlagati.
- 42 To besedno zvezo je torej treba razumeti tako, da zajema celoten postopek, v katerem se izda sodba predložitvenega sodišča, da bi Sodišče lahko odločalo o razlagi vseh procesnih določb prava Unije, ki jih mora predložitveno sodišče uporabiti za izdajo sodbe. Z drugimi besedami, navedena besedna zveza zajema celoten postopek nastanka sodbe, vključno z vsemi vprašanji o plačilu stroškov postopka.
- 43 Komisija glede drugega razloga za morebitno nedopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe ugotavlja, da se vprašanje predložitvenega sodišča nanaša na njegovo upravno delovanje, in sicer sodelovanje med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah. To vprašanje naj torej ne bi spadalo v opravljanje sodne funkcije tega sodišča. Komisija je vztrajala pri tem, da predložitveno sodišče v obravnavanem primeru glede vprašanja stroškov sodišča druge države članice za izvršitev zaprosila za dokaze deluje kot organ javne uprave.

- 44 V zvezi s tem je treba spomniti, da nacionalna sodišča v skladu z ustaljeno sodno prakso lahko sprožijo postopek pred Sodiščem le, če pred njimi poteka spor in če odločajo v postopku, ki bo pripeljal do izdaje sodne odločbe (glej zlasti sklep z dne 22. januarja 2002 v zadevi *Holto*, C-447/00, Recueil, str. I-735, točka 17, in sodbo z dne 12. avgusta 2008 v zadevi *Santesteban Goicoechea*, C-296/08 PPU, ZOdl., str. I-6307, točka 40).
- 45 Toda čeprav sodelovanje med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov ne pripelje vedno do izdaje sodne odločbe, je zaslišanje priče s strani sodišča, za kakršno gre v obravnavanem primeru, dejanje, ki se opravi v okviru sodnega postopka, ki bo pripeljal do izdaje sodne odločbe. Vprašanje plačila stroškov zaslišanja spada v okvir tega postopka. Obstaja torej neposredna povezava med vprašanjem za predhodno odločanje in opravljanjem sodne funkcije sodišča.
- 46 Ker ni bil sprejet nobeden od morebitnih razlogov za nedopustnost, je treba šteti, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe dopusten.

Vprašanje za predhodno odločanje

- 47 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je bilo dolžno plačati stroške za pričo, ki jo je zaslišalo zaproseno sodišče, bodisi v obliki predujma bodisi v obliki povračila teh stroškov.

- 48 Ugotoviti je treba, da dejansko stanje v tej zadevi v skladu s členom 1(1) Uredbe št. 1206/2001 spada na področje uporabe te uredbe, kadar sodišče države članice zaprosi pristojno sodišče druge države članice, naj pridobi dokaz. Zaslihanje priče je v členu 4(1)(e) navedene uredbe izrecno omenjeno kot predmet zaprosila.
- 49 V skladu s členom 10(2) Uredbe št. 1206/2001 zaproseno sodišče zaprosilo izvrši v skladu s pravom svoje države članice. V skladu z irskim pravom je priča dolžna priti na sodišče le, če je prej prejela plačilo za potne stroške (*viaticum*). Z vprašanjem se želi izvedeti, ali je obveznost plačila navedenih stroškov zavezovala zaproseno sodišče ali sodišče, ki je zaprosilo.
- 50 Prvič, treba je razjasniti vprašanje, ali je bilo sodišče, ki je zaprosilo, zaprosenemu sodišču dolžno plačati predujem iz naslova stroškov za pričo, in zato, ali je bilo zaproseno sodišče upravičeno zavračati zaslihanje navedene priče, dokler sodišče, ki je zaprosilo, ni plačalo navedenega predujma.
- 51 Razlogi za odklonitev takega zaprosila so navedeni v členu 14 Uredbe št. 1206/2001. Odstavek 2(d) tega člena se nanaša na primer, ko sodišče, ki je zaprosilo, ni plačalo pologa ali predujma, ki ju je zaproseno sodišče zahtevalo v skladu s členom 18(3) navedene uredbe. V skladu s to določbo se sme pred izvršitvijo zaprosila zahtevati predujem za stroške izvedenskega mnenja. Ni pa v tem pravilu predvidena zahteva za predujem zaradi zaslihanja priče.

- 52 Kot je generalna pravobranilka poudarila v točki 45 sklepnih predlogov, je pogojevanje izvršitve zaprosila s plačilom stroškov za priče lahko skladno s členom 14 Uredbe št. 1206/2001 le, če tam navedeni razlogi za odklonitev ne bi bili naštetih izčrпно, ampak kot primeri.
- 53 Glede tega je treba poudariti, da odstavek 2 člena 14 Uredbe št. 1206/2001 nasprotuje taki razlagi. Ta določba namreč predvideva, da se poleg razlogov iz odstavka 1 tega člena izvršitev zaprosila za zaslišanje osebe „lahko odkloni le“ v nekaterih primerih. Tudi v uvodni izjavi 11 Uredbe št. 1206/2001 je poudarjeno, da mora biti za zagotavljanje učinkovitosti te uredbe možnost odklonitve izvršitve zaprosila za pridobitev dokazov strogo omejena na izjemne položaje. Iz tega izhaja, da so razlogi, iz katerih je mogoče odkloniti izvršitev takega zaprosila, izčrпно naštetih v členu 14 navedene uredbe.
- 54 Zaprošeno sodišče torej ni imelo pravice pogojevati izvedbe zaslišanja priče s predhodnim plačilom predujma iz naslova stroškov za pričo. Sodišče, ki je zaprosilo, zato takšnega predujma ni bilo dolžno plačati.
- 55 Drugič, treba je preizkusiti, ali je zaprošeno sodišče lahko zahtevalo, naj sodišče, ki je zaprosilo, povrne stroške za priče.
- 56 Člen 18(1) Uredbe št. 1206/2001 določa, da izvršitev zaprosila za pridobitev dokazov ne more povzročiti zahteve po povračilu dajatev in stroškov. Odločilno je torej vprašanje, ali je mogoče stroške za priče opredeliti kot dajatve in stroške v smislu navedene določbe.

- 57 Zaprošeno sodišče je opozorilo, da morajo priče v skladu z irskim pravom priti na sodišče le, če prej prejmejo plačilo za stroške, h kateremu pa ni zavezano sodišče, ampak stranka, ki je pričo predlagala. Zaprošeno sodišče meni, da ne gre za sodne stroške. Ta mehanizem naj bi ustrezal kontradiktornosti irskega civilnega postopka.
- 58 Toda najprej je treba pojasniti, da se mora pojem stroškov opredeliti avtonomno v skladu s pravom Unije in ne more biti odvisen od opredelitve iz nacionalnega prava. Če bi bilo vprašanje stroškov odvisno od nacionalnega pojmovanja stroškov, bi bilo to namreč v nasprotju s smislom in ciljem Uredbe št. 1206/2001, katere cilj je zagotoviti hitro in nezapleteno izvršitev zaprosil za pridobitev dokazov.
- 59 Glede izrazov iz člena 18(1) navedene uredbe je treba kot „dajatve“ razumeti zneske, ki jih sodišče pobira za svojo dejavnost, medtem ko je treba kot „stroške“ razumeti tiste zneske, ki jih sodišče med postopkom nakaže tretjim osebam, zlasti izvedencem ali pričam.
- 60 Kot je opozorila generalna pravobranilka v točki 54 sklepnih predlogov, je taka razlaga utemeljena s sistematičnim argumentom. Če bi odstavek 1 člena 18 Uredbe št. 1206/2001 resnično zajemal le institucionalne stroške, potem ne bi bilo treba v odstavku 2 navedenega člena 18 kot izjemo od prepovedi iz navedenega odstavka 1 predvideti povračila stroškov za izvedence. Če namreč stroške za izvedence ne bi bilo mogoče opredeliti kot institucionalne stroške, bi bili takoj izključeni iz navedene prepovedi.

- 61 Iz tega izhaja, da pojem stroškov v smislu člena 18(1) Uredbe št. 1206/2001 zajema plačila stroškov, ki jih zaprošeno sodišče plača zaslišani priči.
- 62 Glede obveznosti povračila teh stroškov je treba opozoriti, da je cilj Uredbe št. 1206/2001, kot izhaja iz uvodnih izjav 2, 7, 8, 10 in 11, preprosto, učinkovito in hitro izvajanje čezmejnega pridobivanja dokazov. Pridobivanje dokazov sodišča države članice v drugi državi članici ne sme upočasnjevati nacionalnega postopka. Zato je bila z Uredbo št. 1206/2001 za vse države članice razen Kraljevine Danske sprejeta zavezujoča ureditev, da bi se tako odstranile ovire, ki bi se na tem področju lahko pojavile.
- 63 Obveznost povračila sodišča, ki zaprosi, lahko torej obstaja le, če se uporabi ena od izjem iz člena 18(2) Uredbe št. 1206/2001.
- 64 V navedenem členu je predvidena dolžnost povračila nagrad, ki so bile plačane izvedencem in tolmačem, ter stroškov, ki so posledica uporabe člena 10(3) in (4) Uredbe št. 1206/2001. Odstavek 3 člena 10 te uredbe ureja položaj, ko sodišče, ki zaprosi, zahteva izvršitev zaprosila v skladu s posebnim postopkom, odstavek 4 tega člena pa ureja pridobivanje dokazov z uporabo sredstev komunikacijske tehnologije. Plačilo stroškov za priče v tej določbi ni omenjeno.
- 65 Kot sta trdili Komisija in generalna pravobranilka v točkah 60 in 61 sklepnih predlogov, tudi zgodovina nastajanja Uredbe št. 1206/2001 potrjuje, da se stroški za priče ne povrnejo. Glede na uvodno izjavo 6 in člen 21(1) Uredbe št. 1206/2001 ta nadomešča

Haaško konvencijo. Zato se lahko za razlago navedene uredbe uporabijo upoštevne določbe te konvencije.

⁶⁶ Člen 18 Uredbe št. 1206/2001 ustreza členu 14 Haaške konvencije, katerega drugi odstavek določa, da ima zaprosena država pravico od države prosilke zahtevati povračilo honorarjev strokovnjakom in tolmačem ter stroškov, nastalih z uporabo posebnega postopka, ki ga je zahtevala država prosilka v skladu s členom 9, drugi odstavek, te konvencije.

⁶⁷ V teh okoliščinah je treba spomniti, da je bilo s Haaško konvencijo spremenjeno besedilo člena 16 Haaške konvencije o civilnem postopku z dne 1. marca 1954, ki je izrecno določal, da je treba stroške za priče načeloma povrniti. Iz pojasnjevalnega poročila k Haaški konvenciji izhaja, da je bilo treba v primerjavi s Haaško konvencijo iz leta 1954 zavestno zmanjšati število primerov, v katerih je treba povrniti stroške. Zato je bilo povračilo stroškov za priče – prav zaradi značilno majhnih zneskov – zavestno črtano.

⁶⁸ Dejstvo, da je v Uredbi št. 1206/2001 povzeto besedilo člena 14 Haaške konvencije, tako govori zoper načelo povračila stroškov za priče. Na podlagi člena 18(1) navedene uredbe teh stroškov tako ni treba povrniti.

- 69 V teh okoliščinah je treba na predloženo vprašanje odgovoriti, da je treba člena 14 in 18 Uredbe št. 1206/2001 razlagati tako, da sodišče, ki zaprosi, zaprošenemu sodišču ni dolžno plačati predujem za stroške za pričo ali zaslišani priči povrniti stroške.

Stroški

- 70 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Člena 14 in 18 Uredbe Sveta (ES) št. 1206/2001 z dne 28. maja 2001 o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da sodišče, ki zaprosi, zaprošenemu sodišču ni dolžno plačati predujem za stroške za pričo ali zaslišani priči povrniti stroške.

Podpisi